

אוצר חמד

גליון מיוחד מתורתו ומשנתו של

רבינו מרן פוסק הדור הגר"י זילברשטיין שליט"א

יו"ל ע"י מערכת 'דברי חמד' עבור קובץ 'אוצר הפרשה' • פרשת ואתחנן תשפ"ו

ווי העמודים וחשוקיהם – שאלות משולחנו של מרן שליט"א

נסיעה לנופש בימי בין המצרים

שאלה. במקום עבודתי מתקיימים שני ימי נופש במלון, בהכשר מהודר כאשר כל הצוות והנהלה חרדים כמובן. אך מאחר וזה יוצא בשלושת השבועות, והנופש כולל תוכניות וטיולים וכדומה. לכן רציתי לברר האם ראוי להשתתף בעיתוי כזה בימי נופש אלו, או שיש בזה חסרון מצד חורבן בית המקדש.

תשובה. אם הנופש זה בשביל הנאה גרידא אסור, כי איזה טעם יש ליהנות ולעשות כף כשהקב"ה ועם ישראל יושבים ובוכים על חורבן בית המקדש, ובהרבה קהילות אומרים תיקון חצות בבכיות בחצות היום. אולם אם זה בשביל מנוחת הנפש ומרגוע, כי היא מרגישה שכעת יש להם חוסר רגיעה בנפש, וזה יביא לה רוגע ויוסיף לה בריאות, הרי זה לצורך מצוה ומותר. והקב"ה יודע אם זה לעקל, או לעקלקלות.

לבטל את המוזיקה בטלפון בשלושת השבועות

שאלה. בדרך כלל המתקשר לטלפון שומע צליל של חיוג רגיל, אך יש אפשרות בתשלום של כמה שקלים לחודש, שבמקום צליל החיוג, ישמע המתקשר שיר עם מוזיקה. אני עשיתי שירות זה, כדי להנעים לאנשים את ההמתנה עד שאני יענה. כעת בשלושת השבועות, נמצא שהמתקשר אלי שומע בינתיים שיר עם מוזיקה ואני מכשיל אותו, האם אני חייב להוריד את זה או שמא אפשר להקל [זה קצת מורכב לבטל שירות זה לשלושה שבועות, ושוב להחזירו לאחר מכן].

תשובה. אין צריך לבטלו, כי השיר אינו עשוי לשמח את האנשים, כי הרי זה לזמן קצר ונפסק בדרך כלל באמצע, ואף אחד לא שומע שיר כזה בשביל שמחה, אלא שכהיום אנשים ניחנים בחוסר סבלנות, ואפילו כמה שניות המתנה עד שיענו להם בטלפון כבר מוציא אותם מסבלנותם, והשיר עשוי בשביל להרגיע את המתקשר שיהיה סבלני עד שיענו לו, וכל מה שאסרו לשמוע שיר או כשזה מביא שמחה, אבל לא כאשר המטרה להרגיע ולהעביר את הזמן של המתקשר.

ואמנם רוב בני אדם השומעים מוזיקה כהיום, מטרתם היא להרגיע את עצביהם החלשים, אבל בכל זאת כששומע שיר שלם זה גם מביא שמחה, ובימים אלו אין לשמוח אלא להתאבל יחד עם כל בית ישראל על חורבן בית המקדש, אבל שיר קצר שנתקע באמצע, זה מרגיע, ולא משמח, והדבר מותר.

העושה קייטנה בתשעה באב, האם תראה סימן ברכה בכסף

שאלה. גננת שעושה בגן שלה קייטנה מיוחדת בתשעה באב מהבוקר ועד ארבע אחה"צ, האם הדבר מותר, שהרי אסור לעשות מלאכה קודם חצות משום היסח הדעת. וגם מצד מה שכתב בשו"ע (או"ח סימן תקנ"ד סעי' כד) שאינו רואה סימן ברכה. והן אמנם זה דבר מצוה לסייע להורים בצום, אך יתכן שמ"מ אינו רואה סימן ברכה, וכמבואר בשו"ע (או"ח סימן ש"ה) שחזן או בעל תוקע שנוטל שכר אינו רואה סימן ברכה, אע"פ שהוא דבר מצוה. והעצה היא ליטול בדרך מתנה, אך זה אינו כ"כ מעשי כאן, שהרי יהיו הורים שלא ישלמו כלום, ואף גננת אינה מוכנה לעבוד בחינם בתשעה באב.

תשובה. נראה שאין בזה את הקללה של אינו רואה סימן ברכה, כי חז"ל אמרו זאת רק על העושה מלאכה, ולא על מי שמקבל כסף בתשעה באב, ולכן כיון שעשיית קייטנה אינה בגדר מלאכה, לכן אם טיטול על כך כסף אין בזה את הקללה שלא תראה סימן ברכה.

ואין זה דומה לחזנות ותקיעת שופר שאינו רואה סימן ברכה, כי שם שכר שבת אסור, וגם כי מצוה ראוי לעשות בחינם, אבל בעניננו חז"ל לא אסרו שכר תשעה באב, אלא אסור לעשות מלאכה, וקייטנה לא רק שהיא מותרת, אלא שזה גם דבר רצוי, כי חז"ל רוצים להקל על הנשים הצמות שיוכלו לצום בקלות, ולא יתכן שעל זה יאמרו שלא תראה סימן ברכה, כי אין איסור שכר תשעה באב, ומה שלא נאסר במלאכה, לא נאסר בתשלום.

אלא כדי שהגננת עצמה לא תסיח דעתה מהאבילות, העצה היא לספר לילדים על החורבן, ובזה לא תסיח דעתה מהאבילות, וממילא כיון שעיקר הטעם של איסור עשיית מלאכה הוא משום הסחת דעת, בזה אין גם את הטעם שלא יסיח דעתו מאבילות.

מעשה חמד – מהנעשה והנשמע בבית מרן שליט"א

מרן רבינו שליט"א שלח דברי חיזוק לבחור שעצור בכלא: "חטא אחד ויחיד מצאו בך: שאתה לומד בישיבה!" השבוע, כשהיה מרן רבינו שליט"א בנסיעה ברכב בדרכו לכולל 'בית דוד' בחולון שבראשיתו, סיפר לו נכדו: "יש בחור ישיבה ספרדי מביתר [הבה"ח שמעון ביטון נ"ו] שביום חמישי עצרו אותו ונמצא כעת בכלא, חברים שלו התקשרו אלי ואמרו לי שהוא מאד שבור, דיברו איתו דרך הטלפון. אם סבא יכול לומר בעל פה איזה דבר חיזוק ואני יעביר לו את זה."

רבינו נעתר לבקשה מיידית, ומליבו הטהור עודד וחיזק את בן הישיבה, במילים קצרות, מעט הכמות ורוב האיכות: "אשריך שנתפסת על דברי תורה! חטא אחד ויחיד מצאו בך – שאתה לומד בישיבה! לא גניבה ולא גזילה, לא הרבצה, לא ציערת בן אדם, החטא שלך היחיד שיש שאתה בן תורה! אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא! אשריך בעוה"ז שמצאו בך חטא אחד, מה החטא? שאתה לומד תורה! חוץ מזה שום חטא לא מצאו בך, והכניסו אותך לכלא כמו שאר הגנבים, אשריך שנתפסת על דברי תורה!"

כיצד הדריך מרן החזו"א את מרן רבינו שליט"א בדרך הלימוד? | הגאון רבי יונתן אבר שליט"א חושף:
בשיחת הדרכה לתלמידי כיתות ח' העולים לישיבות קטנות, שמסר משגיח בישיבת 'היכל יצחק' הגאון רבי יונתן אבר שליט"א, חתנו של מרן המשגיח הגה"צ רבי דוב יפה זצ"ל, בקהילת 'בית השם' בבני ברק, חשף מעשה נדיר ומרתק אותו שמע בעצמו לפני שנים רבות ממרן רבינו שליט"א, שבדידיה הוי עובדא עם מרן החזון איש זצוק"ל:
"אחד הדברים שאני תמיד מספר את זה, שמרן הרב זילברשטיין סיפר לי פעם, שהוא היה אצל החזון איש, הוא היה אז בחור צעיר בישיבת סלובודקה. והוא בא לדבר בלימוד עם החזון איש, והוא אמר לחזון איש איזה דבר בשם הרשב"א.
"אז החזון איש אמר לו, תביא רשב"א ונראה בפנים. אז הוא אמר, המגיד שיעור אמר את זה בשיעור בשם הרשב"א. אך החזו"א חוזר ואומר: תביא רשב"א. ראית בפנים? אמר לו: לא, אמרו את זה בשיעור. אז אמר החזו"א: תביא רשב"א.
"הוא הביא רשב"א ולמדו את הרשב"א בפנים. ואז החזון איש אמר לו: אל תאמין לאף אחד שיגיד לך באחד הראשונים מה כתוב. תשמע בשיעור, אבל אחר כך תפתח את זה. תראה בפנים מה כתוב. תדייק. אולי כתוב כמו שהוא אמר, אולי לא כתוב כמו שהוא אמר.
"אחרי חודשיים שלוש, הוא סיפר, שהגיע שוב לחזון איש, והם דיברו בלימוד, והחזון איש אמר לו דבר בשם אחד הראשונים. אז הרב זילברשטיין אמר לחזו"א: אפשר לראות את זה בפנים? אז החזון איש חיך, ודפק לו על הגב ואמר: 'מצויין, אל תאמין גם לי. אל תאמין גם לי. בוא נראה את זה בפנים'.
"לראות בפנים, להפעיל את השכל שלנו, להתרגל ללמוד את הראשונים, לראות אותם בפנים. לא לסמוך, אמרו בשיעור שזה מה שכתוב. זה בסדר גמור, אבל בוא, נפתח, נראה בפנים. תתמודד לבד עם הלשון.
"יש הרבה שהיום קשה להם לקרוא ראשונים כי הדפיסו להם שורה אחת במראי מקומות שחילקו. תפתח את הראשונים, ולא חייבים ללמוד את כל המראי מקומות. אבל את הדברים העיקריים תלמד. תפתח אותם. תראה אותם בפנים."

אחודה נא חידה:

איך יתכן שחילל שבת ונתחייב סקילה, ואם מישוהו מת יפטר?

(התשובה לחידה אי"ה בגליון הבא, החידה באדיבות ידידנו הרב ארז חזני שליט"א)

תשובה לחידה משבוע שעבר:

ביו"כ, ילדה שהיא בת י"א שנים, מתענה ומשלימה רק מדברי סופרים (שו"ע או"ח סימן תרטז ס"ב). מתי למרות שהיא בריאה ויכולה לצום, היא חייבת לצום ביוה"כ מדאורייתא?

תשובה. במסכת יבמות (דף יב ע"ב) איתא דבנים הרי הם כסימנים, והלכך אין לך יולדת ממאנת אפילו היא קטנה, וכן פסק השו"ע (אה"ע סימן קנה סעי' יב) דהקטנה ממאנת עד שתביא ב' שערות אחר י"ב שנה, או עד שתלד, ומבואר שאם ילדה אפילו בשנת י"א, הרי היא נחשבת גדולה. ומבואר ברמ"א שכבר משעת ההריון נחשבת כגדולה. וא"כ לכאן' מאחר ונחשבת כגדולה, הרי היא חייבת בכל המצוות וגם בצום יוה"כ (אם היא בריאה ויכולה לצום). וראה מש"כ בחשוקי חמד (יבמות שם) דיתכן דלגבי תענית דינה כקטנה, מפני

לרפואת חזב"נ הצדיק הגאון רבי חזקיהו דב בן שושנה קוק הזקוק לרחמי שמיים מרובים

יו"ל ע"י מערכת דברי חמד - לתרומות והנצחות: a0527642209@gmail.com

ניתן להאזין לפסקי הלכה המתעדכנים ממרן שליט"א בקו שיח יצחק: 03-3130582

לקבלת הקובץ השבועי המלא 'אוצר הפרשה': a169258235@gmail.com